7 коп.

ФУТБОЛ-75

КАМЕНЯР

ФУТБОЛ

1975

Календар-довідник

Видавництво «Каменяр»

Львів 1975

7А8.5
Ф.96

Матеріали календаря-довідника підготували
Ю. Кордіяк та **І. Яремко**

Ф $\frac{60902-036}{М214(04)-75}$ БЗ—9—24—75

У НОВОМУ СЕЗОНІ

За спортивними результатами чемпіонату СРСР 1974 року Президія Федерації футболу СРСР постановила допустити до участі у чемпіонаті СРСР 1975 року:

у вищій лізі — 16 команд: «Динамо» (Київ), «Спартак» (Москва), «Чорноморець» (Одеса), «Торпедо» (Москва), «Арарат» (Єреван), «Динамо» (Москва), «Зеніт» (Ленінград), «Пахтакор» (Ташкент), «Динамо» (Тбілісі), «Дніпро» (Дніпропетровськ), «Карпати» (Львів), «Шахтар» (Донецьк), ЦСКА, «Зоря» (Ворошиловград), «Локомотив» (Москва), СКА (Ростов-на-Дону);

у першій лізі — 20 команд: «Кайрат» (Алма-Ата), «Ністру» (Кишинів), «Динамо» (Мінськ), «Крила Рад» (Куйбишев), «Нефтчі» (Баку), «Таврія» (Сімферополь), «Торпедо» (Кутаїсі), «Кузбас» (Кемерово), «Памір» (Душанбе), «Зірка» (Перм), «Шинник» (Ярославль), «Спартак» (Івано-Франківськ), «Металург» (Запоріжжя), «Спартак» (Нальчик), «Кубань» (Краснодар), «Уралмаш» (Свердловськ), «Спартак» (Орджонікідзе), «Алга» (Фрунзе), «Рубін» (Казань), «Металіст» (Харків).

Змагання у другій лізі чемпіонату СРСР, як і в минулі роки, проводитимуть Російський та Український спорткомітети і відповідні федерації футболу.

Передбачається проведення в СРСР турніру найсильніших команд соціалістичних країн і турнірів за участю команд вищої ліги в різних містах у період підготовки і участі збірних команд СРСР у міжнародних змаганнях.

Положення про чемпіонат СРСР з футболу передбачає, що при рівності очок у двох і більше команд, які претендують на призові місця або перехід з ліги в лігу, між ними будуть проведені додаткові ігри.

Місцевим федераціям футболу доручено розробити і здійснювати на кожному стадіоні ритуал святкового проведення змагань, влаштувати показові виступи спортсменів, ансамблів, оркестрів тощо.

Президія Федерації футболу СРСР доручила ВКС вжити заходів для дальшого вдосконалення суддівства всесоюзних змагань, в тому числі:

посилити контроль шляхом перевірок суддівства інспекторами, затвердженими Президією Федерації футболу СРСР;

продовжувати практику індивідуальних переглядів ігор чемпіонату і Кубка СРСР з використанням кінозйомки і запису на відеомагнітофон;

провести всесоюзну атестацію суддів з теоретичної і фізичної підготовки відповідно до нових нормативів ФІФА. Суддів, які не пройшли атестацію, до обслуговування чемпіонату і Кубка СРСР не допускати;

суддів на ігри призначати методом жеребкування.

Команди вищої ліги розпочнуть боротьбу за медалі 12 квітня і закінчать її 9 листопада. Переважна більшість матчів відбуватиметься у неділю, а міжнародні зустрічі будуть призначатися здебільшого на середу.

Гравець, що одержить чотири попередження в іграх чемпіонату або розиграшу Кубка СРСР, буде дискваліфікований на строк від п'яти ігор до кінця сезону. Така ж дискваліфікація передбачена за інші провини під час ігор. Гравцеві кожної команди надається на початку сезону певний номер, під яким він виступатиме весь сезон. В заявку на один матч, як і раніше, тренери мають право вносити 16 гравців.

Розиграш Кубка СРСР розпочався 16 березня. На кожному етапі розиграшу команди зустрічатимуться

один раз, а після кожного туру жеребкування буде проводитися окремо.

На пропозицію Управління футболу Спорткомітету СРСР і Федерації футболу СРСР вирішено створити дві збірні країни, взявши за основу комплектування відповідно команди «Динамо» (Київ) та «Спартак» (Москва), які посіли перше та друге місця у чемпіонаті 1974 року.

Старшим тренером збірної, яка братиме участь у відбіркових матчах чемпіонату Європи, затверджено В. Лобановського — старшого тренера київського «Динамо», начальником команди — О. Базилевича, тренером — Ю. Морозова. Старший тренер збірної, яка має брати участь у відбірковому олімпійському турнірі,— К. Бесков, начальник команди — М. Старостін, тренер — М. Гуляєв.

Кандидати до збірної СРСР, яка гратиме у відбіркових матчах чемпіонату Європи: Є. Рудаков, В. Пільгуй, М. Вергієнко, В. Трошкін, О. Дамін, В. Зуєв, М. Фоменко, С. Решко, В. Голубєв, В. Звягінцев, В. Матвієнко, С. Нікулін, С. Кузнецов, В. Мунтян, В. Веремєєв, В. Кузнецов, Л. Буряк, Ю. Аджем, В. Колотов, А. Коньков, В. Онищенко, В. Федоров, А. Шепель, О. Блохін, П. Слободян, В. Шевченко, В. Казачонок, В. Никонов.

Кандидати у збірну СРСР, яка має виступати у відбіркових іграх олімпійського турніру: О. Прохоров, Ю. Дарвін, А. Єлізаров, О. Давидов, В. Букієвський, М. Осянін, В. Швецов, С. Ольшанський, М. Худієв, Г. Логофет, Є. Ловчев, М. Високих, А. Минаєв, М. Кисельов, Ю. Васенін, В. Гладилін, А. Максименков, В. Папаєв, М. Мачаїдзе, М. Булгаков, Ю. Чесноков, А. Іонкін, О. Піскарьов, В. Павленко, Ю. Пилипко, В. Андрєєв.

МИНУЛОРІЧНІ БАТАЛІЇ

Сезон 1974 року став надбанням історії і статистики. І треба сказати, в тому сезоні уболівальникам випала велика ложка гірких прикрощів: наша збірна не потрапила до фіналу першості світу з футболу, а потім — несподіваний прикрий програш збірній Ірландії (0 : 3) на старті відбіркових матчів на першість Європи...

На протилежній шальці терезів — вагомі перемоги київського «Динамо», а також «Арарату», які вдало зіграли в європейських турнірах. Високий клас цих команд — факт незаперечний. Але не слід забувати, що про рівень футболу в тій чи іншій країні судять, насамперед, з виступів збірної, а потім клубів. І знову ж таки, збірна — це вершки клубного футболу, згусток їх традицій, ігрових концепцій, стилю, «моди», якої вони дотримуються на сьогодні. Як же з цієї точки зору виглядає турнірна таблиця 36-го чемпіонату?

Може здатися, що між київськими динамівцями, які зійшли на першу сходинку п'єдесталу, і московськими спартаківцями точилася запекла боротьба за чемпіонський титул. Насправді ж на драматичну конкуренцію, гостре суперництво, котре так імпонує уболівальникам, не було й натяку. Кияни впевнено лідирували, витримуючи дистанцію з найближчими переслідувачами в 4-5 очок. Всерйоз порушити їхнє одноосібне «володарювання» не змогла жодна команда. А за два тури до фінішу динамівці стали володарями золотих медалей, завоювавши перед цим дуже вартісний трофей — Кубок країни.

В успішному плаванні динамівського флагмана з берегів Дніпра немала заслуга його наставників — О. П. Базилевича та В. В. Лобановського — прибічників красивого наступального футболу.

Та хоча переможців, як кажуть, не судять, необхідно все ж зауважити, що окремі зустрічі на виїзді кияни провели посередньо, а в ранзі чемпіонів поступилися в гостях перед алмаатинцями та ленінградцями. Правда, у згаданих матчах зацікавленою була тільки одна сторона. Алмаатинці спробували використати останній шанс, щоб залишитися у вищій лізі. Ленінградці ж чекали зустрічі з динамівцями, ретельно готувалися до неї з того самого моменту, як у Києві зазнали розгромного фіаско (0 : 5).

Найхарактерніший матч, в якому розкрилися потенціальні можливості динамівців, відбувся восени на київському Центральному стадіоні, коли господарі схрестили зброю із західнонімецьким клубом «Ейнтрахт» із Франкфурта-на-Майні. Кияни у цій грі продемонстрували футбол сучасний, насичений не тільки високою технічною майстерністю, а й фізичним гартом, швидкістю, оригінальним тактичним мисленням і волею до боротьби. Чемпіони грали за своєю класичною системою. У наступі діяли два висунуті на пік атаки нападники — Олег Блохін та Володимир Онищенко, яким допомагали два крайні гравці захисту. В моменти, коли киянам доводилося оборонятися, ми знову бачили дві шеренги по чотири гравці, а часом один з нападників відходив назад. Перебудова відбувалася організовано, з дотриманням точних норм ігрової дисципліни, а тому редути динамівців виявилися практично невразливими.

Московські спартаківці вже в першій зустрічі розіграшу кубка УЕФА зазнали поразки від югославського «Вележа». Ця поразка.... благотворно вплинула на гру команди. Спартаківці бурхливо і успішно фінішували у чемпіонаті країни, вигравши кілька матчів з переконливим рахунком. Вони виступили найкраще з усіх

московських команд і позбавили «Чорноморця» шансів на срібні медалі.

Одесити вперше в історії радянського футболу домоглися бронзових нагород. Немало праці і вміння вклав у це досягнення старший тренер «Чорноморця» А. Алескеров, якому за короткий строк вдалося створити міцний, спаяний колектив. Від зустрічі до зустрічі зростав клас команди, на яку під кінець сезону вже ніхто не дивився як на новачка.

У той же час донецький «Шахтар» упродовж сезону не дуже радував своїх уболівальників. Буквально за один місяць він програв кілька зустрічей і скотився з 4-ї на 12-ту сходинку турнірної таблиці.

Доля футболістів ворошиловградської «Зорі», яка ще два роки тому ходила в чемпіонах, вирішилася лише в останній грі з динамівцями Тбілісі. Довгий час надії ворошиловградців утриматися у вищій лізі «висіли на соломинці». Ми не побачили тієї «Зорі», яка нещодавно вирізнялася красивою і, головне, результативною грою. Тільки у фінальному матчі в Лужниках на Кубок СРСР «Зоря» враз спалахнула, спортсмени зіграли, як у рік свого чемпіонства. У цій зустрічі був момент, коли здавалося: приз зимуватиме у Ворошиловграді. Та щастя відвернулося від «Зорі».

Львівським «Карпатам» вже кілька років підряд вдається «вислизнути» з небезпечної зони буквально в останні хвилини чемпіонату. На початку минулого сезону прикарпатці грали без вогника, а потім, відчувши, що над ними нависла гроза, враз запалилися звитягою і виграли кілька матчів, до того ж з неабияким ефектом.

Здається, настав для «Карпат» час порадувати своїх прихильників стабільністю, відновити давню славу. З поверненням у колектив старшого тренера Е. Юста намітилися зрушення на краще. На цього наставника покладаються великі надії, і у нього є всі підстави їх виправдати.

ЧЕМПІОНАТ СРСР 1974 РОКУ

ПІДСУМКОВІ ТАБЛИЦІ

Вища ліга

Основний склад

№ п/п	Команди	В	Н	П	М	О
1.	**«Динамо»** К.	14	12	4	49 : 24	40
2.	**«Спартак»**	15	9	6	41 : 23	39
3.	**«Чорноморець»**	12	11	7	35 : 31	35
4.	**«Торпедо»**	13	7	10	35 : 28	33
5.	**«Арарат»**	11	10	9	37 : 28	32
6.	**«Динамо»** М.	10	11	9	42 : 33	31
7.	**«Зеніт»**	8	15	7	36 : 41	31
8.	**«Пахтакор»**	10	10	10	45 : 44	30
9.	**«Динамо»** Тб.	8	14	8	29 : 34	30
10.	**«Дніпро»**	9	11	10	31 : 39	29
11.	**«Карпати»**	8	12	10	33 : 33	28
12.	**«Шахтар»**	8	12	10	31 : 35	28
13.	**ЦСКА**	7	12	11	28 : 33	26
14.	**«Зоря»**	8	10	12	32 : 41	26
15.	**«Кайрат»**	8	10	12	37 : 47	26
16.	**«Ністру»**	4	8	18	32 : 59	16

Вища ліга

Дублюючий склад

№ п/п	Команди	В	Н	П	М	О
1.	**«Динамо»** К.	19	8	3	50 : 19	46
2.	**«Динамо»** М.	17	9	4	62 : 31	43
3.	**«Чорноморець»**	15	6	9	63 : 42	36
4.	**«Торпедо»**	11	13	6	35 : 24	35
5.	**«Спартак»**	12	8	10	32 : 28	32
6.	**«Кайрат»**	12	8	10	38 : 35	32
7.	**«Арарат»**	11	10	9	37 : 34	32
8.	**«Зеніт»**	13	6	11	47 : 50	32
9.	**«Шахтар»**	11	8	11	34 : 27	30
10.	**ЦСКА**	8	12	10	43 : 43	28
11.	**«Пахтакор»**	8	10	12	37 : 44	26
12.	**«Ністру»**	9	8	13	46 : 58	26
13.	**«Карпати»**	6	11	13	23 : 40	23
14.	**«Динамо»** Тб.	5	10	15	34 : 55	20
15.	**«Дніпро»**	4	12	14	26 : 52	20
16.	**«Зоря»**	6	7	17	32 : 57	19

СТАТИСТИКА ЧЕМПІОНАТУ СРСР-74

* 240 матчів вищої ліги були зіграні за 217 днів — з 12 квітня по 21 листопада. У цих матчах виступало 349 футболістів, в тому числі 96 дебютантів.

* В матчах чемпіонату було забито 573 м'ячі. Середня результативність — 2,308 гола за матч. Дебютанти, до речі, забили 82 м'ячі, а кращим серед них став В. Павленко — 16 м'ячів.

* Найстабільнішими були склади у «Арарата», «Дніпра» і «Зорі», які використали по 19 гравців. Найбільше футболістів — аж 27 — грало за «Кайрат», однак це не допомогло алма-атинській команді залишитись у вищій лізі.

* Найбільш популярний рахунок 1 : 0 зустрічався 45 разів. Нульових нічиїх було 33. Тільки по одному разу судді фіксували рахунок 5 : 1 і 5 : 2. Всього ж в чемпіонаті зустрічалося 17 варіантів рахунків.

* Судді 47 разів призначали пенальті (34 — у ворота гостей, 13 — у ворота господарів). Реалізовано 37 одинадцятиметрових ударів, 5 м'ячів парирували воротарі, один удар прийшовся в штангу, а чотири — пройшли мимо воріт. Кращим пенальтистом сезону став пахтакоровець М. Ан — 6 з 6.

* Найдовше без поразок трималися кияни (13 турів). 12 турів підряд «Ністру» не здобувала перемоги, зазнавши до того ж шість поразок підряд. Сім перемог одну за одною здобуло в середині сезону «Торпедо». «Зеніт» половину усіх матчів (15) звів унічию.

* У семи клубів різниця забитих і пропущених м'ячів додатня, у восьми — від'ємна, у «Карпат» — нульова (33 : 33). Три команди: київське «Динамо», «Чорномо-

рець» і «Карпати» жодного разу не програвали на власному полі. На чужому ж полі жодної перемоги не здобувала «Ністру».

* Краще всіх проти чотирьох московських команд зіграв чемпіон — київське «Динамо» — 12 очок з 16. Проти шести українських клубів найбільше очок — по 14 з 24 можливих — здобули «Спартак» і «Зеніт».

* В мікротурнірі шести українських команд найкраще виступило «Динамо», яке на стадіонах Одеси, Львова, Дніпропетровська, Донецька та Ворошиловграда домоглося нічиїх, а вдома перемогло чотирьох своїх суперників, завершивши тільки матч з «Карпатами» внічию.

* У 240 матчах господарі здобули 118 перемог при 87 нічиїх і 35 поразках; загальний рахунок забитих і пропущених м'ячів 366 : 207.

ФУТБОЛІСТ РОКУ

В одинадцятому конкурсі-референдумі щотижневика «Футбол—хоккей» на визначення кращого футболіста року взяли участь 98 журналістів друкованих видань, ТАРС, АПН, радіо і телебачення.

Вони визнали кращим гравцем минулого сезону нападаючого київського «Динамо» Олега Блохіна. На другому місці — його одноклубник, півзахисник Володимир Веремєєв. Третє місце — у воротаря московського «Спартака» Олександра Прохорова.

Олег Блохін — наймолодший з усіх попередніх лауреатів, йому зараз лише 22 роки, але він вдруге підряд оголошується кращим футболістом року. За останні три роки його ім'я стало надзвичайно популярним. Прудкий форвард три сезони підряд забиває найбільшу кількість голів і отримує приз кращого бомбардира. 15

квітня 1972 року у зустрічі з «Дніпром» Олег відкрив рахунок своїм голам у вищій лізі. Тепер він провів 87 матчів і забив 52 м'ячі.

Молодий нападаючий планує в нинішньому сезоні забити 25 голів. Для цього йому треба буде шукати нові оригінальні ходи, знаходити щось нове, використовувати якісь резерви. А їх ще немало у Блохіна...

Тому, вітаючи київського динамівця, майстра спорту Олега Блохіна з новим успіхом, бажаємо йому дальшого вдосконалення футбольної майстерності, ігрової мудрості і точності ударів.

НАЙКРАЩІ В СРСР

Федерація футболу СРСР назвала 33 найкращих гравців минулого сезону. Ось хто увійшов до цієї «команди»:

Воротарі: **О. Прохоров** («Спартак»), **Є. Рудаков** («Динамо», Київ), **В. Пільгуй** («Динамо», Москва).

Праві крайні захисники: **В. Трошкін** («Динамо», Київ), **Г. Логофет** («Спартак»), **Р. Дзодзуашвілі** («Динамо», Тбілісі).

Праві центральні захисники: **М. Фоменко** («Динамо», Київ), **М. Осянін** («Спартак»), **В. Звягінцев** («Шахтар»).

Ліві центральні захисники: **С. Ольшанський** («Спартак»), **М. Худієв** («Торпедо»), **С. Нікулін** («Динамо», Москва).

Ліві крайні захисники: **В. Матвієнко** («Динамо», Київ), **В. Бутурлакін** («Торпедо»), **М. Високих** (ЦСКА).

Праві півзахисники: **В. Веремєєв** («Динамо», Київ), **В. Кузнецов** («Зоря»), **О. Минаєв** («Спартак»).

Центральні півзахисники: **В. Колотов** («Динамо», Київ), **М. Мачаїдзе** («Динамо», Тбілісі), **О. Заназанян** («Арарат»).

Ліві півзахисники: **А. Андреасян** («Арарат»), **Є. Ловчев** («Спартак»), **М. Ан** («Пахтакор»).

Праві крайні нападаючі: **В. Онищенко** («Динамо», Київ), **Ю. Чесноков** («Локомотив», Москва), **Л. Іштоян** («Арарат»).

Центральні нападаючі: **В. Никонов** («Торпедо»), **В. Федоров** («Пахтакор»), **В. Павленко** («Динамо», Москва).

Ліві крайні нападаючі: **О. Блохін** («Динамо», Київ), **В. Хадзіпанагіс** («Пахтакор»), **В. Казачонок** («Зеніт»).

ВІДЗНАЧЕНІ НА УКРАЇНІ

Президія Федерації футболу УРСР затвердила список 33 найкращих футболістів республіки за підсумками сезону 1974 року

Воротарі: Є. Рудаков («Динамо», Київ), Л. Колтун («Дніпро», Дніпропетровськ), Ю. Дегтярьов («Шахтар», Донецьк).

Праві крайні захисники: В. Трошкін («Динамо», Київ), С. Кузнецов («Зоря», Ворошиловград), В. Нечаєв («Чорноморець», Одеса).

Праві центральні захисники: С. Решко («Динамо», Київ), В. Лещук («Чорноморець», Одеса), Р. Поточняк («Карпати», Львів).

Ліві центральні захисники: М. Фоменко («Динамо», Київ), В. Григор'єв («Чорноморець», Одеса), В. Малигін («Зоря», Ворошиловград).

Ліві крайні захисники: В. Матвієнко («Динамо», Київ), Ф. Чорба («Карпати», Львів), Є. Логвиненко («Чорноморець», Одеса).

Праві півзахисники: В. Мунтян («Динамо», Київ), Л. Буряк («Динамо», Київ), В. Кузнецов («Зоря», Ворошиловград).

Центральні півзахисники: В. Колотов («Динамо», Київ), В. Фейдман («Чорноморець», Одеса), А. Куксов («Зоря», Ворошиловград).

Ліві півзахисники: В. Веремеєв («Динамо», Київ), В. Макаров («Чорноморець», Одеса), Ю. Васенін («Зоря», Ворошиловград).

Праві крайні нападаючі: В. Онищенко («Динамо», Київ), О. Васін («Шахтар», Донецьк), Г. Лихачов («Карпати», Львів).

Центральні нападаючі: В. Старухін («Шахтар», Донецьк), А. Шепель («Динамо», Київ), О. Христян («Дніпро», Дніпропетровськ).

Ліві крайні нападаючі: О. Блохін («Динамо», Київ), Е. Козинкевич («Карпати», Львів), В. Сафонов («Шахтар», Донецьк).

* * *

Президія Федереції футболу УРСР затвердила також список 22 найкращих футболістів другої ліги (шостої зони).

Воротарі: В. Турпак («Суднобудівник», Миколаїв), В. Шатохін («Фрунзенець», Суми).

Праві крайні захисники: В. Євдокимов («Колос», Полтава), В. Корчевний («Локомотив», Вінниця).

Праві центральні захисники: В. Абрамов (СК, Чернігів), Ю. Никитюк (СК, Луцьк).

Ліві центральні захисники: П. Бахуринський («Металіст», Харків), С. Симушин («Фрунзенець», Суми).

Ліві крайні захисники: Б. Кравчук («Автомобіліст», Житомир), Ю. Бойко («Суднобудівник», Миколаїв).

Праві півзахисники: О. Авер'янов («Суднобудівник», Миколаїв), М. Батюта («Автомобіліст», Житомир).

Центральні півзахисники: Й. Бордаш («Металіст», Харків), О. Ігнатенко (СК, Чернігів).

Ліві півзахисники: В. Булгаков («Суднобудівник», Миколаїв), А. Мельников (СК, Чернігів).

Праві крайні нападаючі: В. Клочко (СК, Чернігів), О. Муха («Авангард», Севастополь).

Центральні нападаючі: В. Дзіоба (СК, Чернігів), М. Русин («Говерла», Ужгород).

Ліві крайні нападаючі: С. Звенигородський («Локомотив», Херсон), В. Жилін («Фрунзенець», Суми).

КУБОК СРСР

Ранньою весною, 6 березня 1974 року, розпочалися поєдинки 33-го розиграшу кришталевого Кубка Радянського Союзу. Вже кілька років підряд футбольний сезон у нашій країні розпочинається матчами на Кубок. Переможець кожного етапу визначався за кращою сумою очок у двох зустрічах, а при рівності цього показника перевага віддавалася команді, що мала кращу різницю забитих і пропущених м'ячів.

До фінального поєдинку — 10 серпня у Москві — дійшли дві українські команди «Динамо» (Київ) та «Зоря» (Ворошиловград). Основний час не приніс успіху жодному із суперників — закінчився безрезультатно. У додаткові тридцять хвилин киянам вдалося забити у ворота «Зорі» три м'ячі.

Таким чином, четвертий раз київські динамівці пройшли з кришталевим призом коло пошани на головному стадіоні країни. Блискучий успіх!

* * *

У цьому році Кубок СРСР розігруватиметься за новим правилом. На кожному етапі розиграшу команди зустрічатимуться лише один раз, а перед наступним туром буде проводитися нове жеребкування.

16 березня у боротьбу за Кубок СРСР вступили команди першої ліги, а 23 березня — з 1/16 фіналу — ще 14 команд вищої ліги. Спартаківці Москви стартують в цьому розиграші з 1/8, а динамівці Києва — з 1/4 фіналу.

Якщо в основний час ніхто з суперників не переможе, дається додатковий час (2 тайми по 15 хвилин). Якщо і в цей час не виявиться переможець, то команди проб'ють серії 11-метрових ударів.

Фінальний матч на Кубок СРСР відбудеться у Москві 9 серпня, в День фізкультурника.

Таблиця кубкових досягнень учасників першості СРСР 1975 року

Команди	Участь у розіграшах	Усіх матчів	Перемог	Нічиїх	Поразок	М'ячів	Вихід до півфіналу	До фіналу	Володар кубка
«Спартак» М.	33	142	95	22	25	304 : 123	**17**	13	9
«Торпедо» М.	33	118	79	13	26	225 : 112	13	9	5
«Динамо» М.	32	116	71	17	28	244 : 115	14	8	4
ЦСКА	31	110	67	15	28	227 : 103	13	6	4
«Динамо» К.	32	92	54	8	30	161 : 103	6	5	4
«Шахтар»	31	98	57	11	30	189 : 116	7	3	2
«Локомотив» М.	31	84	44	8	32	151 : 97	6	**2**	2
«Зеніт»	33	93	48	13	32	140 : 116	7	3	1
«Арарат»	28	71	36	6	29	115 : 94	3	2	1
«Карпати»	12	39	20	7	12	41 : 31	2	1	1
«Динамо» Тб.	33	112	62	16	34	228 : 145	10	5	
СКА Р.	16	50	23	6	21	67 : 63	2	2	
«Пахтакор»	17	39	18	6	15	54 : 55	1	1	
«Зоря»	11	35	17	5	13	42 : 36	1	1	
«Чорноморець»	14	38	17	6	15	47 : 46	1		
«Дніпро»	13	34	10	8	16	36 : 48	1		

ЛЬВІВЩИНА ФУТБОЛЬНА

Минулий футбольний сезон республіки був багатим на різноманітні турніри. Одним з наймасовіших можна сміливо назвати чемпіонат УРСР, на старт якого вийшло близько 12000 команд колективів фізкультури з усіх областей, міст Києва та Севастополя.

Коли говорять про львівський футбол, мають насамперед на увазі «Карпати». Це зрозуміло, адже «Карпати» — команда майстрів вищої ліги, один з популярних колективів на Україні, що представляє ВТО «Електрон». Але «Карпати» — ще не весь львівський футбол. То його візитна картка, яку показують при знайомстві. Виріс цей колектив не на голому місці, а черпає свою силу і міць з масового футболу.

Недарма Львівщина є однією з провідних областей у республіці в розвитку футболу. В футбол на Львівщині грають скрізь, футбольні поля стали неодмінним атрибутом заводів, фабрик, шахтарських селищ і віддалених гірських сіл.

Чимало команд колективів фізичної культури Львівщини здобули визнання на всесоюзній футбольній арені. Переможцями змагань на приз «Кубок мільйонів» були в 1967 році футболісти Львівського вищого військово-політичного училища, а через два роки — команда «Сокіл» виробничо-технічного об'єднання ім. В. І. Леніна. У фіналі цього популярного турніру грали також футболісти команди «Цементник» колективу фізкультури Миколаївського гірничо-цементного комбінату.

В першості України серед колективів фізкультури в 1974 році від нашої області брали участь команди «Сокіл» та СКА — Львів, «Цементник» — Миколаїв. Серед найсильніших команд республіки — переможців зон — на фінальному турнірі, що відбувся у Жданові, були два представники львівського футболу — «Сокіл»

і СКА. Вони посіли відповідно третє і четверте місця. «Сокіл», до того ж, вдало виступив у першості СРСР, потрапивши до вісімки найкращих команд.

36 клубів у двох групах виборювали звання чемпіона області 1974 року. До першої групи увійшли 12 найсильніших: «Сокіл» і СКА (Львів), «Цукровик» (Ходорів), «Хімік» (Новий Роздол), «Спартак» (Самбір), «Нафтовик» (Борислав), «Цементник» (Миколаїв), «Шахтар» (Червоноград), «Ватра» (Львів), «Авангард» (Жидачів), «Спартак» (Винники). Авангардівці Дрогобича вибули з розиграшу за кілька турів до кінця, і їх виведено з першої групи.

Боротьба була впертою, до останнього туру не можна було назвати ім'я переможця. Дві команди — СКА і «Сокіл» так і завершили довгий футбольний марафон з однаковою кількістю очок. Лише додатковий матч приніс перемогу СКА (тренер Б. Гріншпун) над «Соколом» (тренер В. Столбін) з мінімальним рахунком 4 : 3 (по пенальті). Третє місце вперше посіли футболісти ходорівського «Цукровика».

Серед найсильніших у 1975 році виступатиме команда РВСТ з Городка, яка виявилася кращою серед 24 колективів другої групи, що змагалися у двох підгрупах.

Поєдинки чемпіонату області були добре організовані, викликали великий інтерес у любителів футболу, яких чимало збиралося на стадіонах Ходорова, Нового Роздола, Самбора, Червонограда. Якісному проведенню обласних змагань сприяла активність суддів республіканської категорії Ф. Гриніва, В. Ландюка, Р. Княгенка, М. Теклишина, молодих суддів С. Чекаса, С. Оленця, І. Біяна, З. Цегелика, В. Степанова, Я. Лесика.

Про популярність та масовість футболу у Львові свідчать, зокрема, змагання на першість міста. Наприклад, у чемпіонаті міста по двох групах бере участь понад півтори тисячі чоловік. У першій групі виступає 14 клубів, кожен з яких представляє 4 команди (до-

рослих, юнаків різного віку, хлопців). У кубковому заліку хороші результати мали «Карпати», «Автомобіліст», «Динамо», «Юність», спортінтернат.

З кращими командами (дорослих і юнаків) області та міста працюють досвідчені наставники. Це, зокрема, заслужений тренер УРСР М. Печений, здібні тренери В. Столбін, Б. Гончаров, Б. Гріншпун, Я. Канич, І. Тищенко, І. Богун та інші.

Це наші здобутки. Але водночас не слід забувати, що окремі спортивні товариства, наприклад, «Спартак» і «Локомотив», не дбають про футбол.

Не культивують футбол такі великі підприємства, як автобусний завод, фірма «Прогрес», завод алмазних інструментів і завод РЕМА, де ще недавно були хороші команди.

Досі низький рівень підготовки сільських футболістів, хоч масовість футболу на селі значна. Сільським хлопцям доводиться переважно самостійно прокладати спортивний шлях. А які яскраві таланти зустрічаються серед них! І їх могло б бути ще більше, якби першими кроками юних сільських футболістів керували кваліфіковані спеціалісти. Добре поставлена робота у низових колективах — це запорука постійної підготовки поповнення для команд майстрів.

Побажаємо ж щасливого і вдалого сезону футболістам Львівщини у 1975 році.

КУЗНЯ ФУТБОЛЬНИХ ТАЛАНТІВ

Ще не раз у майбутньому будуть одержувати різні нагороди ці хлопці, але вересень 1973 року, напевно, назавжди залишиться у їхній пам'яті. Срібні медалі всесоюзних юнацьких змагань прикрасили тоді груди

учнів Львівської школи-інтернату спортивного профілю, 16-17-річних хлопців.

Говорячи про цей футбольний колектив, перш за все слід назвати його наставника — Валентина Івановича Борейка. Він разом з колегами по роботі — Я. Дмитрасевичем та Ф. Бушанським зумів за короткий час створити згуртований, добре підготовлений ансамбль, що в один сезон став першою юнацькою командою республіки і другою — в країні.

Лише четвертий рік існує у Львові футбольне відділення спортивної школи-інтернату. Восени 1971 року, коли хлопці вперше переступили поріг школи, їм треба було познайомитися, подивитися один на одного, порівняти свої здібності, адже тепер вони повинні були стати однодумцями, друзями, єдиним колективом.

Після року систематичних і цілеспрямованих тренувань, численних змагань з ровесниками почав гуртуватися колектив, що відзначався відмінною ігровою дисципліною, достатньою технічною підготовкою.

В 1972 році вихованці В. І. Борейка здобувають кубок міста, перемагають усіх своїх однолітків у першості Львівської області.

Через рік футболісти школи-інтернату проявили себе і на всесоюзній арені. Нелегким був шлях львівських школярів до фінального турніру юнацьких команд країни. Довелося провести чимало важких поєдинків, всі вони закінчилися вдало. І ось, нарешті, невеличке місто Ткібулі гостинно зустріло учасників фіналу — шість колективів, що мали виборювати звання чемпіонів. Шестірку склали три грузинські команди: ДЮСШ, ФШМ, «Динамо» (усі — з Тбілісі), дві українські — «Динамо» (Київ) та Спортінтернат (Львів) і «Аерофлот» (Іркутськ).

У першому турі зустрілися обидві українські команди. Хоч за «Динамо» грали деякі футболісти дублюючого складу команди майстрів, перевага львів'ян була відчутною протягом усього матчу, що й знайшло свій вираз у рахунку 2 : 0 (голи забили Юрків і Реб'ян). Після перемоги над грізними суперниками хлопці занадто швидко повірили у свої сили і до поєдинку з іркутянами поставилися легковажно, за що й були покарані — 0 : 3.

До наступного матчу потрібен був час, щоб розібратися у власних хибах, але календар змагань наказував зустрічатися через день. І у третьому турі команда спортінтернату програла майбутньому переможцеві — футболістам тбіліської ДЮСШ — 0 : 2. Дві останні зустрічі довелося проводити знову з грузинськими командами, які всі прагнули здобути призові місця.

Хвилювання перших поєдинків вже минуло, і львів'яни вирішили теж боротися за медалі, тим більше, що турнірна ситуація це дозволяла.

ФШМ Тбілісі — суперник іменитий, переможець чемпіонату 1972 року. Львівські школярі розпочали матч гранично зібраними, продемонстрували чітку, злагоджену гру, і під час однієї з атак Василь Дудаш вдало спрямував м'яч у сітку воріт тбілісців. Ця перемога давала можливість боротися за друге місце. Окрилені такою перспективою, усі гравці показали велику наполегливість. Володя Устинов, якого, до речі, визнали кращим нападаючим фінального турніру і нагородили призом журналу «Огонек», забив гол, що й вирішив долю матчу і срібних медалей на користь хлопців зі Львова.

В цьому успіху немала заслуга директора школи-інтернату Івана Григоровича Степанюка та завуча Андріана Дмитровича Конюха, які приділяли команді багато уваги. В ньому — праця тренерів футбольного відділення та заслуженого тренера УРСР Е. Юста, який тривалий час допомагав їм.

Через два місяці до хлопців прийшов новий вагомий і закономірний успіх у чемпіонаті України. Перед своїми

болільниками (фінальний турнір кращих юнацьких колективів республіки проходив у Львові) спортінтернатівці продемонстрували усе вміння, діяли в кожному матчі винахідливо, дотепно і гостро атакували.

Підтвердженням цього є підсумкова таблиця чемпіонату республіки 1973 року:

1.	Спортінтернат, Львів	4	0	0	8	9:0
2.	«Динамо», Київ	2	0	2	4	5:3
3.	«Зірка», Кіровоград	2	0	2	4	3:4
4.	«Металург», Запоріжжя	1	1	2	3	3:3

У сезоні 1974 року львівська команда знову виступила в фіналі республіканської першості і посіла п'яте місце. Переможцями стали юні харків'яни.

Хто ж вони і звідки прибули до Львова, ці юні футбольні таланти?

У стрийського тренера В. Кухаря вивчали футбольну абетку Ю. Смердов, В. Юрків, В. Сафонов. З Дрогобича приїхав до Львова В. Реб'ян, з Миколаєва — С. Мішин, з відомого своїми спортивними традиціями села Чайковичі на Самбірщині — П. Галушка, Ю. Мінько, Д. Тимкович. З багатого на футбольні таланти Закарпаття приїхали вчитися у школі-інтернаті В. Дудаш, Ю. Дорогі, Й. Іванич, з Івано-Франківщини — Б. Білецький, О. Антонов, В. Устинов. Є в колективі і юні львів'яни: О. Швойницький, І. Непалов, Б. Журавський та інші.

На здібних юнаків давно звернули увагу, а в минулому сезоні запросили майже весь основний склад команди — срібного призера юнацької першості 1973 року — до «Карпат». Юні футболісти внесли свіжий струмінь у гру дублюючого складу. Тренери команди «Карпати» добре розуміють, що саме з цієї молоді можна виховати поповнення для основного складу. Та все залежатиме від самих хлопців — тільки наполегливою

працею зможуть вони досягти успіху, бо шлях становлення футболіста нелегкий.

До команди «Карпати»-1975 запрошено воротаря Олексія Швойницького, захисника Петра Галушку, півзахисника Юрія Смердова, нападаючих Володимира Устинова та Василя Дудаша. Разом з ними тренується група інших юних гравців.

Отже, до «Карпат» прийшов новий загін молоді.

ХТО, СКІЛЬКИ, КОЛИ

«Карпати» в цифрах

№ п/п	Прізвище та ім'я гравця	У сезоні 1974 р.		Всього у вищій лізі		Всього за «Карпати»	
		провів зустрічей	забив м'ячів	провів зустрічей	забив м'ячів	провів зустрічей	забив м'ячів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Козинкевич Едуард	30	6	135	31	77	14
2.	Савка Остап	30	3	132	10	146	11
3.	Броварський Лев	27	1	114	8	225	24
4.	Ракитський Олександр	26		99		26	
5.	Данилюк Володимир	23	10	59	12	175	53

Продовження

1	2	3	4	5	6	7	8
6.	Андрющенко Олександр	21		24	1	24	1
7.	Кікоть Ярослав	20	3	99	7	64	3
8.	Герег Іван	19		89		200	
9.	Крупей Степан	19		41		41	
10.	Чорба Федір	19		49	1	49	1
11.	Бондаренко Юрій	17		17		19	
12.	Васильєв Анатолій	17	1	226	48	17	1
13.	Фурсов Володимир	16	1	84	6	37	2
14.	Лихачов Геннадій	15	3	94	12	220	45
15.	Поточняк Ростислав	15	1	85	2	255	6
16.	Риф'як Роман	15		17		17	
17.	Бацiашвілі Нодар	13	1	13	1	13	1
18.	Підпалюк Юрій	11		11		11	
19.	Хижак Роман	6	3	70	19	70	19
20.	Двуреченський Вячеслав	3		3		3	
21.	Борейчук Віктор	2		2		2	
22.	Швойницький Олександр	1		32		35	

РЕЗУЛЬТАТИ МІЖНАРОДНИХ ЗУСТРІЧЕЙ «КАРПАТ»

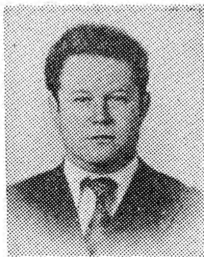
1974 рік

26. V. **«Карпати» — «Ейнтрахт»** (Гельзенкірхен, ФРН) — 4 : 1
5. VI. **«Карпати» — «Сталь»** (Мелець, ПНР) — 1 : 1
19. VII. **«Гвардія»** (Варшава, ПНР) — **«Карпати»** — 2 : 2
21. VII. **«Сталь»** (Мелець, ПНР) — **«Карпати»** — 2 : 0
22. VII. **«Татран»** (Прешов, ЧССР) — **Карпати»** — 1 : 0
22. VIII. **«8 лютого»** (Пхеньян, КНДР) — **«Карпати»** — 2 : 0
25. VIII. **«Амнокан»** (Нампхо, КНДР) — **«Карпати»** — 2 : 0
29. VIII. **«Кігванча»** (Синиджу, КНДР) — **«Карпати»** — 0 : 2
1. IX. **«Токноган»** (Пхеньян, КНДР) — **«Карпати»** — 0 : 2
5. IX. **«Хван хе Пукдо»** (Саривон, КНДР) — **«Карпати»** — 2 : 2
23. XI. **«Баняс»** (Печ, УНР) — **«Карпати»** — **2 : 4**
27. XI. **«Комло»** (Комло, УНР) — **«Карпати»** — 1 : 3

1975 рік

16. II. **«Дожа»** (Печ, УНР) — **«Карпати»** — 0 : 1
20. II. **«Капошвар»** (Капошвар, УНР) — **«Карпати»** — 1 : 0
23. II. **«Сигетвар»** (Сигетвар, УНР) — **«Карпати»** — 2 : 3
2. III. **«Сярка»** (Тарнобжег, ПНР) — **«Карпати»** — 1 : 1
4. III. **«Ресовія»** (Жешув, ПНР) — **«Карпати»** — 0 : 2
6. III. **«Сталь»** (Жешув, ПНР) — **«Карпати»** — 1 : 0

ЗНАЙОМТЕСЬ, «КАРПАТИ»-75

ЗЕНЧЕНКО Лев Кирилович, начальник команди. 1932 р. н., освіта вища. У 1971—1974 рр. працював начальником Управління футболу Спорткомітету СРСР.

ЮСТ Ернест Ервінович, старший тренер. 1927 р. н., майстер спорту, заслужений тренер України. Захищав кольори київського «Динамо». У «Карпатах» працює тренером з 1963 р., старшим тренером був у 1968—1971 рр. Очолював команду, коли «Карпати» у 1969 р. здобули Кубок СРСР, а в 1970 р.— путівку до вищої ліги.

РОССИХІН Борис Андрійович, тренер. 1937 р. н., майстер спорту. Виступав у вищій лізі у складі донецького «Шахтаря». В «Карпатах» (у 1963—1964 рр.) провів 53 матчі, забив 5 м'ячів. На тренерській роботі в «Карпатах» третій рік, до цього працював з командами «Шахтар» (Червоноград), «Авангард» (Стрий).

СУСЛА Юрій Федорович, тренер-адміністратор. 1934 р. н., майстер спорту. Виступав за «Карпати» у 1963—1966 рр., провів 72 матчі. На тренерській роботі в команді з 1967 р.

КАРТИШ Анатолій Петрович, лікар. 1941 р. н., закінчив Львівський медичний інститут. В «Карпатах» працює 9 років.

РАКИТСЬКИЙ Олександр, воротар. 1946 р. н., майстер спорту. Виступав за команди «Динамо» Москви і Ленінграда, «Торпедо». Провів у вищій лізі 99 матчів. У «Карпатах» — другий рік.

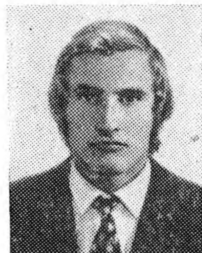

ДВУРЕЧЕНСЬКИЙ Вячеслав, воротар. 1950 р. н. Виступав за команду липецького «Металурга». У «Карпатах» — другий рік, провів за команду три матчі.

МАЙОРОШІ Емеріх, воротар. 1953 р. н. Вихованець закарпатського футболу, розпочинав грати у «Верховині» (Ужгород). Останні два роки грав у команді м. Луцька. Виступав за юнацьку збірну СРСР. У «Карпатах» — перший рік.

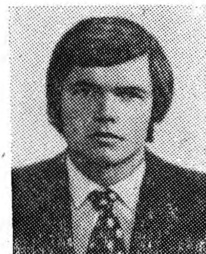

ЧОРБА Федір, захисник. 1946 р. н. Вихованець закарпатського футболу, в «Карпатах» — третій рік, провів у їх складі 49 матчів, забив 1 гол. Входить до числа 33 кращих футболістів України.

ПОТОЧНЯК Ростислав, захисник. 1948 р. н. Майстер спорту. В «Карпатах» з 1966 р., провів 255 матчів, забив 6 м'ячів. Володар Кубка СРСР 1969 р., входить до числа 33 кращих футболістів УРСР. Виступав у складі збірної олімпійської СРСР, захищав честь збірної СРСР на чемпіонаті Європи серед молодіжних команд 1972 р. Закінчив Львівський політехнічний інститут.

РИФ'ЯК Роман, захисник. 1952 р. н. Вихованець групи підготовки, в команді майстрів — п'ятий сезон, провів у її складі 17 матчів. Закінчив інститут фізкультури.

БОНДАРЕНКО Юрій, захисник. 1949 р. н. Розпочинав грати в «Карпатах» у 1969 р., повернувся до команди минулого року, провів у її складі 19 матчів.

ГЕРЕГ Іван, захисник. 1944 р. н. Майстер спорту. Вихованець закарпатського футболу. В «Карпатах» з 1968 року, провів 200 матчів. Володар Кубка СРСР 1969 р., входить до числа 33 кращих футболістів України.

КРУПЕЙ Степан, захисник. 1951 р. н. Вихованець групи підготовки, в команді майстрів п'ятий рік, провів 41 матч. Закінчив Львівський державний університет.

СИРОВ Валерій, захисник. 1946 р. н. Майстер спорту. Грав у «Карпатах» в 1968—1973 рр., провів 159 матчів. Володар Кубка СРСР 1969 р. В 1974 році виступав у складі «Металурга» (Запоріжжя).

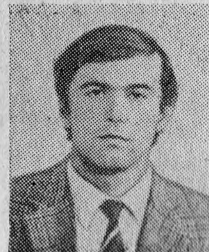
БРОВАРСЬКИЙ Лев, півзахисник. 1948 р. н. Майстер спорту. Розпочинав грати в команді «Нафтовик» (Дрогобич). У «Карпатах» з 1968 р., провів 225 матчів, забив 24 м'ячі. Володар Кубка СРСР 1969 р., входить до числа 33 кращих футболістів України. Провів один матч у складі збірної команди СРСР. Закінчив Львівський інститут фізкультури.

САВКА Остап, півзахисник. 1947 р. н. Майстер спорту. Розпочинав грати в «Нафтовику» (Дрогобич). Сезони 1968—1969 рр. провів у донецькому «Шахтарі». У «Карпатах» з 1970 р., провів 146 матчів, забив 11 м'ячів. Дипломант Львівського політехнічного інституту.

КІКОТЬ Ярослав, півзахисник. 1949 р. н. Грав у дублюючому складі «Карпат», ждановському «Азовці», донецькому «Шахтарі» (1970—1971 рр.). В команді майстрів «Карпат» — четвертий рік, провів 64 матчі, забив 3 м'ячі. Виступав за збірну молодіжну команду СРСР.

ДАНИЛЮК Володимир, нападаючий. 1947 р. н. Майстер спорту. Розпочинав грати в дрогобицькому «Нафтовику». У «Карпатах» з 1966 р., провів 175 матчів, забив 53 м'ячі. Володар Кубка СРСР 1969 р., входить до числа 33 кращих футболістів України.

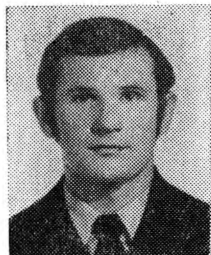

ЛИХАЧОВ Геннадій, нападаючий. 1947 р. н. Майстер спорту. У «Карпатах» з 1967 р., провів 220 матчів, забив 45 м'ячів. Володар Кубка СРСР 1969 р., входить до числа 33 кращих футболістів України, виступав у складі молодіжної та олімпійської команд країни.

ФУРСОВ Володимир, півзахисник. 1948 р. н. Майстер спорту. Розпочинав грати в астраханському «Волгарі», у вищій лізі грав за ворошиловградську «Зорю» (1969—1971 рр.). У «Карпатах» — третій рік, провів 37 матчів, забив 2 м'ячі.

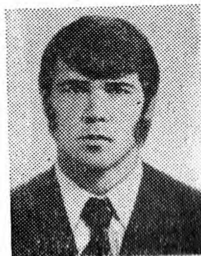
ХИЖАК Роман, нападаючий. 1950 р. н. Вихованець львівського футболу. У «Карпатах» з 1971 р., провів 70 матчів, забив 19 м'ячів. Входив до складу збірної молодіжної команди СРСР.

ПІДПАЛЮК Юрій, нападаючий. 1952 р. н. В «Карпатах» — другий рік, провів 11 матчів. Студент інституту фізкультури.

БАЧІАШВІЛІ Нодар, нападаючий. 1951 р. н. Вихованець грузинського футболу, грав у дублюючому складі «Динамо» (Тбілісі). В «Карпатах» — другий рік, провів 13 матчів, забив 1 м'яч.

ГАЛУШКА Петро, захисник. 1956 р. н. Випускник Львівської спортивної школи-інтернату. В дублюючому складі «Карпат» — другий рік.

ДУБРОВНИЙ Юрій, півзахисник. 1954 р. н. Розпочинав грати в команді «Авангард» (Стрий), останні два роки провів у команді м. Луцька. В «Карпатах» — перший рік.

СМЕРДОВ Юрій, півзахисник. 1956 р. н. Випускник Львівської спортивної школи-інтернату. В дублюючому складі «Карпат» — другий рік.

ГІРНИК Роман, нападаючий. 1954 р. н. В 1974 р. виступав у дублюючому складі «Карпат». Студент Львівського лісотехнічного інституту.

УСТИНОВ Володимир, нападаючий. 1956 р. н. Випускник Львівської спортивної школи-інтернату. В дублюючому складі «Карпат» — другий рік.

ДУДАШ Василь, нападаючий. 1955 р. н. Випускник Львівської спортивної школи-інтернату. В дублюючому складі «Карпат» — другий рік.

ВІЗИТНІ КАРТОЧКИ СУПЕРНИКІВ «КАРПАТ»

I. «ДИНАМО» (Київ). Команда створена у 1927 р. У вищій лізі з 1936 р. Одна з найсильніших і найпопулярніших команд країни, добре відома на європейських стадіонах.

Чемпіон СРСР 1961, 1966, 1967, 1968, 1971, 1974 рр. Сім разів динамівці здобували срібні медалі (1936 — весна, 1952, 1960, 1965, 1969, 1972, 1973 рр.), один раз — бронзові (1937 р.). В тридцяти шести чемпіонатах кияни провели 951 матч (+414=291—246), співвідношення м'ячів 1470:1126. Динамівці — володарі Кубка СРСР 1954, 1964, 1966, 1974 рр. Вони провели 92 кубкових поєдинки (+54=8—30), співвідношення м'ячів 161 : 103. Найбільше виступів за клуб у чемпіонатах на рахунку В. Турянчика — 308. Кращий бомбардир клубу в першостях країни — В. Каневський — 80 м'ячів. Рекордсмен клубу за сезон — О. Блохін — 20 м'ячів у 1974 р. У минулому сезоні кияни забили 49 м'ячів: О. Блохін — 20, В. Онищенко — 11, В. Колотов — 7, Л. Буряк — 5, В. Мунтян — 2, В. Трошкін — 2, В. Веремєєв — 1, А. Шепель — 1.

Начальник команди — майстер спорту, заслужений тренер УРСР Олег Петрович **Базилевич.**

Старший тренер — мс, зтр УРСР Валерій Васильович **Лобановський.**

Тренери: мс, зтр УРСР Олександр Сигізмундович **Петрашевський,** мс Анатолій Кирилович **Пузач.**

Воротарі: змс Євген **Рудаков** (1942 р. народження), мс Валерій **Самохін** (1947), Михайло **Москаленко** (1953).

Захисники: мс Віктор **Матвієнко** (1948), мс Михайло **Фоменко** (1948), Валерій **Зуєв** (1952), Олександр

Бойко (1954), мс Стефан **Решко** (1947), мс Сергій **Кузнецов** (1950), Олександр **Дамін** (1952).

Півзахисники: мс Леонід **Буряк** (1953), мс Володимир **Веремеєв** (1948), мс Володимир **Мунтян** (1946), мс Володимир **Трошкін** (1947), мс Анатолій **Коньков** (1949), Вячеслав **Кочубинський** (1954), Анатолій **Марченко** (1955).

Нападаючі: мс Віктор **Колотов** (1949), мс Олег **Блохін** (1952), мс Володимир **Онищенко** (1949), Віталій **Шевченко** (1951), Олег **Серебрянський** (1954), Володимир **Лозинський** (1955), мс Анатолій **Шепель** (1949), Петро **Слободян** (1953).

II. «СПАРТАК» (Москва). Команда створена в 1922 р. Під назвою «Спартак» виступає з 1935 р. У вищій лізі з 1936 р.

Чемпіон СРСР 1936 (осінь), 1938, 1939, 1952, 1953, 1956, 1958, 1962, 1969 рр. Другий призер першостей 1937, 1954, 1955, 1963, 1968, 1974 рр. Третій призер чемпіонатів 1936 (весна), 1940, 1948, 1949, 1957, 1961, 1970 рр. «Спартак» провів у вищій лізі 951 матч: +472=248—231, співвідношення м'ячів 1674:1012. Володар Кубка СРСР 1938, 1939, 1946, 1947, 1950, 1958, 1963, 1965, 1971 рр. У 142 кубкових поєдинках: +95=22—25, співвідношення м'ячів 304:123. Найбільше матчів за клуб у чемпіонатах СРСР провів І. Нетто — 367. Кращий бомбардир клубу — М. Симонян — 133 м'ячі. Він же рекордсмен клубу за сезон — 34 м'ячі у 1950 р.

В минулому сезоні спартаківці забили 41 м'яч: О. Піскарьов — 10, В. Андреєв — 9, Є. Ловчев — 6, М. Булгаков — 5, О. Минаєв — 4, В. Гладилін — 3, О. Ольшанський — 2, О. Кокорєв — 1, Г. Логофет — 1.

Начальник команди — змс Микола Петрович **Старостін.**

Старший тренер — мс, зтр СРСР Микола Олексійович **Гуляєв.**

Тренери: змс Ігор Олександрович **Нетто,** мс Анатолій Васильович **Коршунов.**

Воротарі: мс Олександр **Прохоров** (1946), Єгор **Мєдніков** (1949), Юрій **Дарвін** (1946).

Захисники: мс Геннадій **Логофет** (1942), мс Володимир **Букієвський** (1953), мс Сергій **Ольшанський** (1948), мс Євген **Ловчев** (1949), мс Микола **Осянін** (1941), Володимир **Федоров** (1951), Олександр **Давидов** (1953).

Півзахисники: мс Михайло **Булгаков** (1951), мс Віктор **Папаєв** (1947), Олександр **Кокорєв** (1954), мс Валерій **Гладилін** (1951), мс Микола **Кисельов** (1946).

Нападаючі: мс Валерій **Андреєв** (1953), мс Олександр **Минаєв** (1954), мс Олександр **Піскарьов** (1949), Юрій **Пилипко** (1952), Анатолій **Нечитаєв** (1953), Олександр **Кодилєв** (1956).

III. «ЧОРНОМОРЕЦЬ» (Одеса). Команда створена в 1958 р. У вищій лізі виступає з 1965 р. (крім 1971—1973 рр.). У минулому сезоні одесити досягли свого найвищого успіху, здобувши третє місце і бронзові медалі.

За сім років у вищій лізі «Чорноморець» провів 236 матчів: +68=79—89, співвідношення м'ячів 221 : 273. У 38 кубкових поєдинках: +17=6—15, співвідношення м'ячів 47 : 46. Найбільш досвідчений гравець у команді — Віктор Зубков, який провів у вищій лізі 194 матчі.

Команда тричі здобувала приз «За справедливу гру» (1966, 1968, 1974 рр.), а в 1974 р.— «Кубок прогресу».

У минулому сезоні одесити провели у ворота суперників 35 м'ячів: В. Макаров — 13, В. Зубков — 6, Г. Сапожников — 3, В. Дзюба — 2, А. Дорошенко — 2, В. Прокопенко — 2, В. Родіонов — 2, В. Лещук — 1, В. Нечаєв — 1, В. Томашевський — 1, В. Фейдман — 1, у свої ворота В. Голубєв («Зеніт») — 1.

Начальник команди — мс, зтр УРСР Юрій Михайлович **Романов.**

Старший тренер — мс, зтр УРСР Ахмед Лятифович **Алескеров.**

Тренер — мс, зтр УРСР Юрій Леонідович **Заболотний.**

Воротарі: мс Олександр **Дегтярьов** (1947), мс Олексій **Нефьодов** (1948), Сергій **Осташенков** (1953).

Захисники: мс Володимир **Нечаєв** (1950), мс Сергій **Доценко** (1947), мс Анатолій **Рибак** (1946), мс Петро **Найда** (1945), мс Вячеслав **Лещук** (1951), мс Віктор **Зубков** (1943), мс Віктор **Фейдман** (1948), мс Євген **Логвиненко** (1948), Олександр **Сапельняк** (1952), мс Володимир **Григор'єв** (1948).

Півзахисники: мс Григорій **Сапожніков** (1950), мс Анатолій **Дорошенко** (1953), мс Анатолій **Устимчин** (1952), Ігор **Іваненко** (1948), Анатолій **Давидов** (1952).

Нападаючі: мс Віктор **Прокопенко** (1944), мс Володимир **Макаров** (1947), мс Володимир **Дзюба** (1947), мс Володимир **Родіонов** (1949), мс Микола **Михайлов** (1948), Рафік **Алі-заде** (1949).

IV. «ТОРПЕДО» (Москва). Команда створена в 1924 р. під назвою «Пролетарська кузня», під теперішньою назвою виступає з 1936 р. У вищій лізі «Торпедо» з 1938 р.

На першість країни «Торпедо» провело 923 зустрічі: +390=260—273. Забито 1445 м'ячів і 1146 пропущено. Торпедівці — чемпіони СРСР 1960, 1965 рр.; тричі здобували срібні медалі (1957, 1961, 1964 рр.) і стільки ж разів — бронзові (1945, 1953, 1968 рр.). Володар Кубка країни 1949, 1952, 1960, 1968, 1972 рр. У 118 кубкових поєдинках: +79=13—26, забито 225 м'ячів і 112 пропущено.

Найбільшу кількість матчів за клуб у чемпіонатах СРСР провів заслужений майстер спорту Віктор Шустіков (427 — рекордний показник для радянських футболістів). Кращий бомбардир клубу за всі роки В. Іванов — 124 м'ячі. Кращими футболістами СРСР були визнані торпедівці: В. Воронін (1964, 1965 рр.), Е. Стрельцов (1967, 1968 рр.).

У 1974 році торпедівці забили 35 м'ячів: В. Никонов — 12, А. Дегтярьов — 9, О. Максименков — 3, В. Юрін — 3, В. Філатов — 2, О. Тукманов — 2, В. Абрамов — 1, С. Веньков — 1, О. Єськов — 1, А. Соловйов — 1.

Старший тренер — змс, зтр РРФСР Валентин Козьмич **Іванов.**

Тренер — мс, зтр РРФСР Юрій Васильович **Золотов.**

Воротарі: мс Анатолій **Єлізаров** (1951), Анатолій **Зарапін** (1947), Віктор **Улявічус** (1953).

Захисники: мс Олександр **Тукманов** (1950), мс Володимир **Бутурлакін** (1950), мс Леонід **Пахомов** (1943), мс Володимир **Бєлоусов** (1947), Євген **Назаров** (1949), Юрій **Миронов** (1950), Іван **Забиняк** (1951).

Півзахисники: мс Олексій **Єськов** (1944), мс Валерій **Філатов** (1950), мс Олександр **Максименков** (1953), мс Володимир **Юрін** (1947), Сергій **Петренко** (1955), Вячеслав **Петрухін** (1953).

Нападаючі: мс Вадим **Никонов (1948),** мс Анатолій **Дегтярьов** (1949), Сергій **Половихін** (1954), Олексій **Бєлєнков** (1956), Валентин **Гришин** (1955), Володимир **Дерябін** (1953).

V. «АРАРАТ» (Єреван). Команда створена в 1937 р. Під назвою «Арарат» виступає з 1963 р. У вищій лізі вірменські футболісти дебютували у 1949 р.

«Арарат» — чемпіон СРСР і володар Кубка країни 1973 р. Другий призер першості 1971 р. Єреванці провели у вищій лізі 494 матчі: +173=135—186, співвідношення забитих і пропущених м'ячів — 573 : 627. У 71 кубковому поєдинку: +36=6—29, забито 115 і пропущено 94 м'ячі.

Найбільше виступів за клуб у чемпіонатах країни на рахунку О. Коваленко — 281. Кращий бомбардир клубу в чемпіонатах — М. Казарян (57 м'ячів).

У минулому сезоні вірменські футболісти забили 37 м'ячів: М. Казарян — 8, Л. Іштоян — 7, А. Андреасян — 6, О. Заназанян — 6, Е. Маркаров — 5, Н. Петросян — 3, С. Бондаренко — 2.

Начальник команди і старший тренер — мс, зтр СРСР Віктор Олександрович **Маслов.**

Тренер — змс, зтр Вірменської РСР Арутюн Левонович **Кегян.**

Воротарі: мс Альоша **Абрамян** (1945), мс Норік **Демірчян** (1945).

Захисники: мс Санасар **Геворкян** (1951), мс Олександр **Коваленко** (1943), мс Аркадій **Арутюнян** (1948), мс Норік **Месропян** (1946), мс Сурен **Мартиросян** (1949), мс Армен **Саркісян** (1953).

Півзахисники: мс Аркадій **Андреасян** (1947), мс Сергій **Бондаренко** (1948), мс Оганес **Заназанян** (1946) Гагік **Татевосян** (1952), Артур **Міносян** (1951).

Нападаючі: мс Левон **Іштоян** (1947), мс Микола **Казарян** (1947), змс Едуард **Маркаров** (1942), мс Назар **Петросян** (1951), Самвел **Петросян** (1954), мс Сергій **Погосов** (1948).

VI. «ДИНАМО» (Москва). Команда створена в 1923 р. У вищій лізі — з першого чемпіонату країни 1936 р. Одна з найкращих і найпопулярніших команд СРСР, добре відома на зарубіжних стадіонах.

Чемпіон СРСР 1936 (весна), 1937, 1940, 1945, 1949, 1954, 1955, 1957, 1959, 1963 рр. Другий призер чемпіонатів 1936 (осінь), 1946, 1947, 1948, 1950, 1956, 1958, 1962, 1967, 1970 рр. Третій призер чемпіонатів 1952, 1960, 1973 рр.

В 955 матчах на першість країни: +508=238—209, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 1832 : 917.

Динамівці — володарі Кубка СРСР 1937, 1953, 1967, 1970 рр.

У 116 кубкових поєдинках: +71=17—28, забито 244 м'ячі і пропущено 115. «Динамо» — фіналіст Кубка володарів кубків для клубних європейських команд у 1972 рр. Це найвище досягнення радянських клубів у європейських турнірах.

Найбільше виступів за клуб у чемпіонатах СРСР на рахунку Л. Яшина — 326. Кращий бомбардир клубу — С. Соловйов — 126 м'ячів.

У минулому сезоні динамівці забили 42 м'ячі: В. Павленко — 16, А. Байдачний — 11, Г. Єврюжихін — 4, О. Петрушин — 3, В. Козлов — 2, О. Маховиков — 2, Ю. Гаврилов — 1, В. Комаров — 1, Ю. Курненін — 1, Ю. Пудишев — 1.

Начальник команди — змс Лев Іванович **Яшин.**

Старший тренер — мс, зтр СРСР Олександр Олександрович **Севідов.**

Тренер — змс Віктор Григорович **Царьов.**

Воротарі: мс Володимир **Пільгуй** (1948), Микола **Гонтар** (1949), Олександр **Мосін** (1952).

Захисники: мс Володимир **Басалаєв** (1945), мс Володимир **Долбоносов** (1949), мс Валерій **Зиков** (1944), мс Валерій **Зенков** (1952), мс Сергій **Нікулін** (1951), Володимир **Комаров** (1952), Іван **Терехов** (1946), Олександр **Новіков** (1955), Олександр **Бубнов** (1955).

Півзахисники: мс Олег **Долматов** (1948), мс Євген **Жуков** (1950), мс Олександр **Маховиков** (1951), мс Олексій **Петрушин** (1952), мс Андрій **Якубик** (1950), Юрій **Гаврилов** (1953), Юрій **Пудишев** (1954), Олександр **Колесов** (1956).

Нападаючі: мс Геннадій **Єврюжихін** (1944), мс Михайло **Гершкович** (1948), мс Володимир **Козлов** (1946), мс Едуард **Козинкевич** (1949), Юрій **Курненін** (1954), Вадим **Павленко** (1955), Олександр **Васін** (1954), Володимир **Нехтій** (1951).

VII. «ЗЕНІТ» (Ленінград). Команда створена в 1931 р. Під назвою «Зеніт» виступає з 1940 р. У вищій лізі з 1938 р.

За цей час провела 924 матчі: +299=270—355, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 1150 : 1334. «Зеніт» — володар Кубка СРСР 1944 р. У 93 кубкових поєдинках: +48=13—32; забито 140 м'ячів і пропущено 116.

Найбільшу кількість виступів за клуб має Лев Бурчалкін (400), він же кращий бамбардир команди в чемпіонатах — 72 м'ячі.

У минулому сезоні ленінградці забили 36 м'ячів: О. Стрепетов — 7, А. Зінченко — 6, О. Ніколаєв — 6, Г. Хромченков — 5, Г. В'юн — 3, В. Казачонок — 3, П. Садирін — 3, В. Голубєв — 1, В. Жигунов — 1, М. Фокін — 1.

Начальник команди і старший тренер — мс, зтр Української РСР Герман Семенович **Зонін.**

Тренери: мс Станіслав Петрович **Завідонов,** мс Володимир Павлович **Корнєв.**

Воротарі: мс Володимир **Олійник** (1950), Олександр **Волошин** (1951).

Захисники: мс Вячеслав **Булавін** (1946), мс Олександр **Деремов** (1949), мс Володимир **Голубєв** (1950), мс Юрій **Загуменних** (1947), мс Михайло **Лохов** (1948), Юрій **Деремов** (1953).

Півзахисники: мс Георгій **В'юн** (1944), мс Павло **Садирін** (1942), Олексій **Стрепетов** (1950), Володимир **Іванов** (1948), Віталій **Лебєдєв** (1954).

Нападаючі: мс Володимир **Жигунов** (1949), мс Анатолій **Зінченко** (1949), мс Георгій **Хромченков** (1949), Володимир **Казачонок** (1952), Олександр **Ніколаєв** (1948), Олександр **Гребеножко** (1953), Олександр **Маркін** (1949), мс Володимир **Поляков** (1947).

VIII. «ПАХТАКОР» (Ташкент). Команда створена в 1956 р. У вищій лізі виступає (з перервами) з 1960 р. Узбецькі футболісти провели в чемпіонатах країни 428 матчів: +123=142—163, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 477 : 619. В 39 кубкових поєдинках: +18=6—15, забито 54 м'ячі, пропущено 55. Найбільшу кількість виступів у чемпіонатах країни має Б. Абдураїмов — 301. Кращий бомбардир клубу за всі роки — Г. Красницький (102 м'ячі).

У 1974 р. пахтакорівці забили 45 м'ячів: М. Ан — 11, Т. Ісаков — 9, В. Федоров — 9, В. Хадзипанагіс — 9, В. Варюхін — 3, Ю. Бєлов — 1, Б. Абдураїмов — 1, О. Корченов — 1, А. Могильний — 1.

Начальник команди — зтр Узбецької РСР Добін Інокентійович **Шегай.**

Старший тренер — мс, зтр Української РСР, Грузинської РСР, Узбецької РСР Вячеслав Дмитрович **Соловйов.**

Тренер — мс, зтр Узбецької РСР Хамід Тургунович **Рахматуллаєв.**

Воротарі: Сергій **Покатилов** (1950), Володимир **Філатов** (1949).

Захисники: Амір **Аширов** (1955), Юрій **Бєлов** (1952), Олександр **Іванков** (1949), мс Анатолій **Могильний** (1948), Анатолій **Меркулянков** (1952), мс Олександр **Корченов** (1949), Юрій **Басов** (1952).

Півзахисники: мс Віктор **Варюхін** (1948), Віктор **Еннс** (1952), Юрій **Іванов** (1948), Михайло **Чокморов** (1954), Шаміль **Яфаров** (1950), Олександр **Гоголкін** (1950), мс Михайло **Ан** (1952).

Нападаючі: мс Берадор **Абдураїмов** (1943), мс Туляган **Ісаков** (1949), Олег **Єремєєв** (1955), Володимир **Федоров** (1955), Василіс **Хадзипанагіс** (1954).

IX. «ДИНАМО» (Тбілісі). Команда створена в 1925 р. У вищій лізі з 1936 р.

Чемпіон СРСР 1964 р., другий призер чемпіонатів 1939, 1940, 1951, 1953 рр., третій призер чемпіонатів 1936 (осінь), 1946, 1947, 1950, 1962, 1967, 1969, 1971, 1972 рр.

Динамівці провели у вищій лізі 946 матчів: +430==268—248, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 1571 : 1159. У 112 кубкових поєдинках: +62=16—34, забито 228 м'ячів, пропущено 145. Найбільшу кількість матчів за клуб провів у чемпіонатах СРСР А. Гогоберідзе — 341, він же кращий бамбардир клубу за всі роки — 127 м'ячів.

У минулому сезоні грузинські футболісти забили 29 м'ячів: М. Мачаїдзе — 7, В. Челідзе — 5, В. Гуцаєв — 3, Г. Нодія — 3, К. Асатіані — 2, П. Рехвіашвілі — 2, З. Церетелі — 2, Д. Кіпіані — 1, У. Кантарія — 1, Р. Дзодзуашвілі — 1, З. Ебралідзе — 1, М. Хурцілава — 1.

Начальник команди і старший тренер — змс, зтр СРСР Михайло Йосипович **Якушин.**

Тренер — мс Сергій Іванович **Кутівадзе.**

Воротарі: мс Давид **Гогія** (1948), мс Малхаз **Гогошидзе** (1953).

Захисники: мс Реваз **Дзодзуашвілі** (1945), мс Зарбек **Ебралідзе** (1949), змс Муртаз **Хурцілава** (1943), мс Вахтанг **Челідзе** (1945), Давид **Муджірі** (1956), мс Шота **Хінчагашвілі** (1951).

Півзахисники: мс Кахі **Асатіані** (1947), мс Манучар **Мачаїдзе** (1949), мс Гоча **Гавашелі** (1947), мс Віссаріон **Мчедлішвілі** (1949), мс Гоча **Мачаїдзе** (1950).

Нападаючі: мс Володимир **Гуцаєв** (1952), мс Давид **Кіпіані** (1951), мс Гіві **Нодія** (1948), мс Леван **Нодія** (1949), мс Піруз **Рехвіашвілі** (1950), мс Зураб **Церетелі** (1953), Теймураз **Есебуа** (1953), Тімур **Чхаїдзе** (1956), Уча **Кантарія** (1956).

X. «ДНІПРО» (Дніпропетровськ). Команда створена в 1936 р. Під назвою «Дніпро» виступає з 1962 р.

У вищій лізі дніпропетровці з 1972 р. За цей час провели 90 матчів: +30=30—30, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 104 : 116. У 34 кубкових поєдинках: +10=8—16, забито 36 м'ячів, пропущено 48.

Найбільшу кількість матчів за клуб у чемпіонатах СРСР провів Р. Шнейдерман (80). Кращий бомбардир клубу в чемпіонатах — В. Поркуян — 17 м'ячів.

У минулому сезоні дніпропетровці забили 31 м'яч: О. Христян — 9, В. Поркуян — 6, П. Слободян — 5, С. Євсеєнко — 3, Ю. Соловйов — 3, В. Лябік — 1, А. Пилипчук — 1, А. Гринько — 1, Ю. Ковба — 1, П. Найда — 1.

Начальник команди і старший тренер — мс, зтр Української РСР Віктор Ілліч **Каневський.**

Тренери: мс Вадим Михайлович **Іванов,** Ігор Олександрович **Чупенко.**

Воротарі: мс Леонід **Колтун** (1944), мс Сергій **Собецький** (1951).

Захисники: Сергій **Скляр** (1955), мс Микола **Богданов** (1944), Юрій **Ковба** (1948), мс Володимир **Федоренко** (1948), Руслан **Ашибоков** (1949), Борис **Кравчук** (1953), Микола **Кузьмін** (1949), Сергій **Чебаненко** (1953).

Півзахисники: мс Анатолій **Гринько** (1945), мс Станіслав **Євсеєнко** (1945), мс Юрій **Соловйов** (1948), мс Роман **Шнейдерман** (1947), Олександр **Кошлатенко** (1951), Петро **Яковлєв** (1952), мс Віктор **Маслов** (1949), мс Вячеслав **Семенов** (1947), мс Валерій **Поркуян** (1944).

Нападаючі: мс Анатолій **Пилипчук** (1944), мс Олексій **Христян** (1949), Анатолій **Шелест** (1951), Анатолій **Литвиненко** (1951), Руслан **Суанов** (1953).

XI. «ШАХТАР» (Донецьк). Команда створена в 1936 р. («Стахановець»). Під назвою «Шахтар» відома з 1947 р. У вищій лізі з 1938 р. (з перервами), за цей час провела 756 матчів: +240=224—292, співвідношен-

ня забитих і пропущених м'ячів 862 : 1032. «Шахтар» — третій призер чемпіонату 1951 р. Володар кубка СРСР 1961, 1962 рр. У 98 кубкових поєдинках: +57=11—30, забито 189 м'ячів і 116 пропущено.

Найбільшу кількість виступів за клуб у чемпіонатах СРСР має на своєму рахунку В Сальков — 235, кращий бомбардир клубу в чемпіонатах — Ю. Ананченко — 40 м'ячів.

У минулому сезоні донецькі футболісти забили 31 м'яч: В. Старухін — 11, М. Соколовський — 5, В. Сафонов — 4, Ю. Губич — 3, О. Васін — 3, Ю. Дудинський — 2, В. Шевлюк — 1, В. Яремченко — 1, Вал. Шевлюк — 1.

Начальник команди — мс Володимир Максимович **Сальков.**

Старший тренер — мс Володимир Васильович **Онисько.**

Тренер — мс Микола Іванович **Головко.**

Воротарі: мс Юрій **Дегтярьов** (1948), Вячеслав **Чанов** (1951).

Захисники: мс Віктор **Звягінцев** (1951), мс Валерій **Яремченко** (1947), Віктор **Кондратов** (1952), Вячеслав **Головін** (1953), Володимир **П'яних** (1950), Володимир **Юрецький** (1952), Валерій **Горбунов** (1953), Олег **Перепелкін** (1955).

Півзахисники: мс Юрій **Ванкевич** (1946), Володимир **Сафонов** (1950), Юрій **Дудинський** (1951), Валерій **Шевлюк** (1948), Михайло **Соколовський** (1950), Віктор **Малишев** (1954).

Нападаючі: Віталій **Старухін** (1947), Володимир **Захаров** (1950), мс Олександр **Васін** (1949), Сергій **Веньков** (1949), Юрій **Резник** (1954), Віктор **Роговський** (1954), Ігор **Гершун** (1955).

XII. ЦСКА (Москва). Команда створена в 1923 р. Під назвою ЦСКА виступає з 1960 р. У вищій лізі з 1936 р. (з перервою в 1952—1953 рр.).

Чемпіон СРСР 1946, 1947, 1948, 1950, 1951, 1970 рр. Другий призер чемпіонатів СРСР 1938, 1945, 1949 рр., третій призер — 1939, 1955, 1956, 1958, 1964, 1965 рр. Команда провела у вищій лізі 920 матчів: +449=236—235, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 1551 : 969. Володар кубка СРСР 1945, 1948, 1951, 1955 рр. У 110 кубкових поєдинках: +67=15—28, забито 227 м'ячів і 103 пропущено.

Найбільшу кількість виступів за клуб у чемпіонатах має на своєму рахунку В. Федотов — 359, кращий бомбардир клубу в чемпіонатах — Г. Федотов — 124 м'ячі. Кращим футболістом країни в 1970 р. був названий Альберт Шестерньов.

У минулому сезоні армійці забили 28 м'ячів: Ю. Смирнов — 5, В. Федотов — 5, Б. Копейкін — 4, О. Козловських — 4, В. Дударенко — 3, В. Дорофеєв — 2, В. Бабенко — 1, В. Папаєв — 1, С. Морозов — 1, В. Теллінгер — 1, С. Шлапак — 1.

Начальник команди і старший тренер — змс, зтр СРСР Анатолій Володимирович **Тарасов.**

Тренер — змс Валентин Борисович **Бубукін.**

Воротарі: мс Володимир **Астаповський** (1946), мс Леонід **Шмуц** (1948), Віктор **Радаєв** (1954).

Захисники: мс Володимир **Капличний** (1944), мс Валентин **Уткін** (1947), мс Юрій **Істомін** (1944), Олександр **Андрющенко** (1954), мс Володимир **Абрамов** (1949), Микита **Високих** (1954), Олександр **Кузнецов** (1951), мс Мар'ян **Плахетко** (1945), мс Микола **Худієв** (1949), Борис **Кузнецов** (1950).

Півзахисники: мс Сергій **Морозов** (1950), мс Володимир **Федотов** (1943), Олександр **Деревенський** (1954), Анатолій **Соловйов** (1953), Віктор **Шагін** (1955), Анатолій **Корольов** (1956).

Нападаючі: мс Володимир **Дорофеєв** (1950), мс Володимир **Дударенко** (1946), мс Борис **Копєйкін** (1946),

мс Юрій **Смирнов** (1947), Павло **Коваль** (1954), мс Вільгельм **Теллінгер** (1950), мс Юрій **Чесноков** (1952), Борис **Єманов** (1955).

XIII. «ЗОРЯ» (Ворошиловград). Команда створена в 1938 р. Під назвою «Зоря» виступає з 1964 р.

У вищій лізі з 1967 р. За цей час провела 258 матчів: +84=87—87, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 256—261. Чемпіон СРСР 1972 р. У 35 кубкових поєдинках: +17=5—13, забито 42 м'ячі і пропущено 36.

Найбільшу кількість виступів за клуб у чемпіонатах СРСР на рахунку О. Журавльова —198. Кращий бомбардир клубу в чемпіонатах — В. Семенов — 23 м'ячі.

У минулому сезоні ворошиловградці забили 32 м'ячі: А. Куксов — 8, Ю. Єлісєєв — 6, В. Бєлоусов — 4, Ю. Васенін— 4, В. Кузнецов — 3, В. Стульчин — 3, С. Кузнецов — 1, О. Журавльов — 1, С. Андрєєв — 1, Г. Шилін — 1.

Начальник команди — мс Євген Володимирович **Пєстов.**

Старший тренер — мс Юрій Володимирович **Захаров.**

Тренер — мс Владислав Петрович **Глухарєв.**

Воротарі: мс Олександр **Ткаченко** (1947), **Василь Тенкоч** (1950), мс Леонід **Клюєв** (1940).

Захисники: мс Микола **Пінчук** (1946), мс. Володимир **Малигін** (1949), мс Олександр **Журавльов** (1945), Володимир **Григор'єв** (1954), Юрій **Робочий** (1953), Геннадій **Гусєв** (1948).

Півзахисники: мс Анатолій **Куксов** (1949), мс Віктор **Кузнецов** (1947), Микола **Головинський** (1956), Володимир **Шевлюк** (1949), Юрій **Ковальов** (1952).

Нападаючі: мс Юрій **Єлісєєв** (1949), мс Анатолій **Шакун** (1948), Володимир **Бєлоусов** (1947), Геннадій **Шилін** (1944), Сергій **Андрєєв** (1956), Віктор **Стульчин** (1956), Олександр **Авер'янов** (1949).

XIV. «ЛОКОМОТИВ» (Москва). Команда створена в 1923 р. Під назвою «Локомотив» виступає з 1936 р. У вищій лізі (з перервами) з 1936 р. За цей час провела 723 матчі: +233=198—292, співвідношення забитих і пропущених м'ячів: 956:1088. Найвищі досягнення «Локомотива» в чемпіонатах країни — друге місце 1959 р.

Володар кубка СРСР 1936, 1957 рр. У 84 кубкових поєдинках: +44=8—32, співвідношення м'ячів 151:97. Найбільше поєдинків за клуб у чемпіонатах країни провів В. Бубукін — 232. Кращий бомбардир клубу — В. Соколов — 80 м'ячів. У минулому сезоні залізничники (в турнірі першої ліги) забили 73 м'ячі, кращим снайпером став Ю. Чесноков — 18 м'ячів.

Старший тренер — зтр РРФСР Ігор Семенович **Волчок.**

Тренер — Валерій Єфремович **Карпов.**

Воротарі: мс Золтан **Мілес** (1944), Борис **Когут** (1950).

Захисники: Володимир **Перегонцев** (1949), Олександр **Сьомін** (1950), Володимир **Ряховський** (1947), Олександр **Овчинников** (1950), мс Григорій **Янець** (1948), Сергій **Камзулін** (1955).

Півзахисники: мс Володимир **Уткін** (1949), мс Валерій **Стаферов** (1946), Олександр **Трусов** (1953), Геннадій **Хизун** (1950).

Нападаючі: мс Анатолій **Піскунов** (1949), Володимир **Малинін** (1949), Анатолій **Новіков** (1945), Віктор **Давидов** (1948), мс Анатолій **Козлов** (1947), Юрій **Рижов** (1952), Олександр **Козловських** (1950), Олександр **Васін** (1954).

XV. СКА (Ростов-на-Дону). Команда створена в 1938 р. Під назвою СКА виступає з 1960 р. У вищій лізі з1959 р. (крім сезону 1974 р.). Другий призер чемпіонату 1966 р. За п'ятнадцять сезонів ростовчани зіграли

у вищій лізі 480 матчів: +170=138—172, співвідношення забитих і пропущених м'ячів 619 : 588.

Команда двічі (1969, 1971 рр.) виступала у фінальних матчах на Кубок СРСР. В 50 кубкових поєдинках +23=6—21, співвідношення м'ячів 67:63. Кращим бомбардиром клубу в чемпіонатах СРСР залишається О. Копаєв — 119 м'ячів, він же є рекордсменом клубу за сезон — 27 м'ячів у 1963 р.

У минулому сезоні (в турнірі першої ліги) футболісти СКА забили 64 м'ячі. Кращими снайперами стали: В. Гончаров, А. Чихладзе, В. Чуркін — по 13 м'ячів.

Начальник команди — Володимир Іванович **Карачевцев.**

Старший тренер — мс, зтр РРФСР Йосиф Йосифович **Беца.**

Тренер — мс Юрій Олександрович **Мосальов.**

Воротарі: Олександр **Бойченко** (1945), Олександр **Убикін** (1953), мс Михайло **Форкаш** (1948).

Захисники: мс Євген **Александров** (1952), мс Віктор **Бондаренко** (1949), Володимир **Панов** (1950), Юрій **Саух** (1952), Хасан **Міріков** (1950), Юрій **Тер-Оганесян** (1949), мс Малхаз **Шергелашвілі** (1947).

Півзахисники: Леонід **Назаренко** (1955), Олександр **Плєшаков** (1951), Віталій **Цибін** (1947), мс Геннадій **Антонов** (1950), Юрій **Чуркін** (1953), Ігор **Захар'їн** (1951), Віктор **Щиров** (1954).

Нападаючі: Володимир **Гончаров** (1954), Валерій **Газзаєв** (1954), мс Віктор **Чуркін** (1952), мс Анзор **Чихладзе** (1949), Володимир **Якубов** (1949).

ЗДОБУТКИ, ВТРАТИ

Результати ігор «Карпат» з суперниками

№ п/п	Команди	1971	1972	1973	1974	і	в	н	п	м'ячі
1.	**«Динамо»** К.	3:1 0:1	0:1 2:3	0:1 0:0	0:0 1:1	8	1	3	4	6:8
2.	**«Спартак»**	0:3 1:1	1:0 3:1	3:2 0:1	1:1 1:2	8	3	2	3	10:11
3.	**«Торпедо»**	1:1 0:0	0:0 0:3	1:1 1:0	1:0 1:0	8	3	4	1	5:5
4.	**«Арарат»**	1:1 2:2	1:0 0:2	0:3 3:0	1:1 1:1	8	2	4	2	9:10
5.	**«Динамо»** М.	0:0 1:3	2:3 1:0	0:2 3:5	1:2 4:1	8	2	1	5	12:16
6.	**«Зеніт»**	0:0 0:0	0:1 1:0	2:2 0:3	0:1 3:2	8	2	3	3	6:9
7.	**«Динамо»** Тб.	2:2 0:0	0:0 1:5	0:3 1:3	0:0 0:0	8		5	3	4:13
8.	**ЦСКА**	1:1 2:2	1:3 1:3	0:0 0:1	1:1 0:2	8		4	4	6:13
9.	**«Зоря»**	0:1 0:0	1:4 2:2	0:2 1:4	0:2 0:0	8		3	5	4:15
10.	**«Дніпро»**		0:1 0:0	1:1 3:2	1:3 4:3	6	2	2	2	9:10
11.	**«Шахтар»**	1:0 1:1		1:3 0:1	1:2 1:1	6	1	2	3	5:8
12.	**СКА** Рост.	3:1 0:3	1:3 1:0	1:0 1:0		6	4		2	7:7
13.	**«Пахтакор**	3:0 0:0		2:1 1:3	2:0 0:1	6	3	1	2	8:5
14.	**«Локомотив»**		3:1 1:4			2	1		1	4:5
15.	**«Чорноморець»**				1:1 0:2	2		1	1	1:3

РІК ЗБІРНОЇ

У 1974 році збірна СРСР провела три офіційні зустрічі з національними збірними і кілька матчів з радянськими та зарубіжними клубами.

17 квітня. Югославія—СРСР 0:1 (0:0). СРСР — Рудаков, Дзодзуашвілі, Ольшанський, Ловчев, Капличний, Трошкін, Іштоян (Онищенко), Коньков, Федотов (Кіпіані, Мачаїдзе), Веремєєв (Колотов), Блохін.

Гол забив Д. Кіпіані.

20 травня. СРСР—Чехословаччина 0:1 (0:0). СРСР— Рудаков, Дзодзуашвілі (Буряк), Ольшанський, Ловчев, Капличний, Колотов, Трошкін, Коньков, Шепель, Онищенко, Блохін.

Гол забив З. Нехода (Чехословаччина).

30 травня. Ірландія — СРСР 3:0 (2:0). СРСР — Пільгуй, Нікулін, Ольшанський, Матвієнко, Капличний, Ловчев, Федотов (Федоров), Онищенко, Колотов, Веремєєв, Блохін.

Голи забив Д. Гівенс (Ірландія).

Таким чином, баланс нашої збірної у минулому сезоні був не дуже втішним: одна перемога, дві поразки, різниця м'ячів 1:4.

У цих матчах взяв участь 21 футболіст з 8 клубів вищої ліги. В збірній було шість дебютантів: Л. Буряк, Д. Кіпіані, М. Мачаїдзе, С. Нікулін, В. Федоров, А. Шепель.

Рекордсменом збірної по кількості виступів за всі роки залишається А. Шестерньов — 91 матч. З тих футболістів, що виступали за збірну, В. Капличний провів 62 матчі, Р. Дзодзуашвілі — 49, Є. Ловчев — 41, Є. Рудаков — 40, В. Колотов — 34, О. Блохін — 22, В. Онищенко — 22.

КАЛЕНДАР ЧЕМПІОНАТУ-75

ПЕРШЕ КОЛО

23 березня. **$^{1}/_{16}$ фіналу Кубка СРСР.**

2 квітня. **СРСР — Туреччина. Відбірковий матч чемпіонату Європи.**

6 квітня. **$^{1}/_{8}$ фіналу Кубка СРСР.**

12 квітня. **«Чорноморець» — «Спартак», «Арарат» — «Динамо»** К., **«Шахтар» — «Торпедо», «Пахтакор» — «Зеніт», «Динамо»** Тб.— **«Локомотив», «Карпати» — «Динамо»** М., **«Зоря»— ЦСКА.**

16 квітня. **«Чорноморець» — «Динамо»** М., **«Арарат» — «Дніпро», «Пахтакор» — «Локомотив», «Динамо»** Тб. — **«Зеніт». «Карпати» — «Спартак», ЦСКА —«Шахтар», СКА — «Динамо»** К.

17 квітня. **«Торпедо» — «Зоря».**

20 квітня. **«Динамо»** К. — **«Зоря», «Спартак» — «Пахтакор», «Шахтар» — «Дніпро», «Зеніт» — «Чорноморець», ЦСКА —«Арарат», «Локомотив» — СКА.**

21 квітня. **«Динамо»** М. — **«Динамо»** Тб.

22 квітня. **«Торпедо» — «Карпати».**

24 квітня. **«Дніпро» — СКА** (гра першого туру).

26 квітня. **«Спартак» — «Динамо»** Тб., **«Динамо»** М.— **«Пахтакор».**

27 квітня. **«Динамо»** К. — **«Шахтар», «Торпедо» — «Чорноморець», «Зеніт» — «Карпати»,**

«Дніпро» — «Зоря», «Локомотив» — «Арарат», СКА — ЦСКА.

30 квітня. «Спартак» — «Динамо» М.

2 травня. «Динамо» К. — «Дніпро», «Арарат» — «Динамо» Тб., «Шахтар»—«Карпати», «Пахтакор» — СКА, «Зеніт»—«Торпедо», ЦСКА — «Локомотив», «Зоря» — «Чорноморець».

7 травня. Відбірковий матч олімпійського турніру Югославія — СРСР.
Товариський матч збірних ЧССР і СРСР.

11 травня. «Чорноморець» — «Шахтар», «Динамо» Тб.— «Пахтакор», «Дніпро» — «Динамо» М., «Карпати» — «Зоря», ЦСКА — «Зеніт», «Спартак» — «Локомотив», СКА — «Арарат».

12 травня. «Торпедо» — «Динамо» К.

16 травня. «Спартак» — СКА, «Пахтакор» — ЦСКА.

17 травня. «Динамо» Тб.— «Торпедо», «Динамо» М.— «Арарат», «Шахтар» — «Локомотив», «Дніпро» — «Чорноморець», «Зоря» — «Зеніт».

18 травня. Відбірковий матч чемпіонату Європи СРСР — Ірландія.

21 травня. Відбірковий матч олімпійського турніру СРСР — Югославія.

22 травня. «Карпати» — «Динамо» К.

24 травня. «Динамо» М. — СКА.

25 травня. «Спартак» — «Арарат», «Чорноморець»— «Динамо» К., «Шахтар» — «Зеніт», «Пахтакор» — «Торпедо», «Динамо» Тб. —

ЦСКА, «Дніпро» — «Карпати», «Зоря» — «Локомотив».

31 травня. «Торпедо» — «Спартак».

1 червня. «Динамо» К.— ЦСКА, «Чорноморець» — «Пахтакор», «Арарат» — «Зоря», «Зеніт» — «Динамо» М., «Карпати» — «Динамо» Тб., «Локомотив» — «Дніпро», СКА — «Шахтар».

4 червня. «Локомотив» — «Динамо» К.

6 червня. ЦСКА — «Дніпро».

7 червня. «Динамо» Тб. — «Чорноморець», «Арарат» — «Шахтар», «Динамо» М.— «Торпедо», «Зеніт» — «Спартак», «Карпати» — «Пахтакор», «Зоря» — СКА.

8 червня. Товариський матч СРСР — Італія.

14 червня. ЦСКА — «Торпедо».

15 червня. «Динамо» К.— «Динамо» М., «Арарат»— «Пахтакор», «Шахтар» — «Зоря», СКА— «Динамо» Тб., «Дніпро» — «Спартак», «Чорноморець» — «Карпати», «Локомотив» — «Зеніт».

21 червня. «Торпедо» — СКА.

22 червня. «Спартак» — «Шахтар», «Чорноморець» — ЦСКА, «Динамо» К.— «Динамо» Тб., «Зеніт» — «Арарат», «Пахтакор» — «Дніпро», «Карпати» — «Локомотив».

23 червня. «Динамо» М. — «Зоря».

28 червня. ЦСКА — «Карпати».

29 червня. «Торпедо» — «Арарат», «Шахтар» — «Динамо» М., «Динамо» Тб. — «Дніпро»,

«Зеніт» — СКА, «Динамо» К.— «Пахтакор», «Чорноморець» — «Локомотив», «Зоря» — «Спартак».

2 липня. ¼ фіналу Кубка СРСР.

6 липня. СКА — «Карпати», «Динамо» К. — «Зеніт», «Арарат» — «Чорноморець», «Локомотив» — «Динамо» М., «Динамо» Тб.— «Шахтар», «Дніпро» — «Торпедо», «Пахтакор» — «Зоря».

7 липня. «Спартак» — ЦСКА.

11 липня. «Торпедо» — «Локомотив».

12 липня. «Спартак» — «Динамо» К.

13 липня. «Динамо» М.— ЦСКА, «Дніпро» — «Зеніт», «Карпати» — «Арарат», «Зоря» — «Динамо» Тб., СКА — «Чорноморець», «Шахтар» — «Пахтакор».

16 липня. ½ фіналу Кубка СРСР.

ДРУГЕ КОЛО

20 липня. «Динамо» К.— «Арарат», «Динамо» М.— «Спартак», «Пахтакор» — «Карпати», «Зеніт»—«Локомотив», «Чорноморець» — «Динамо» Тб., СКА Р.— «Дніпро».

21 липня. «Торпедо» — «Шахтар».

22 липня. ЦСКА — «Зоря».

26 липня. «Спартак» — «Локомотив».

27 липня. «Динамо» К.— СКА Р., «Динамо» М. — «Зеніт», «Шахтар» — ЦСКА, «Пахтакор» — «Чорноморець», «Динамо» Тб.— «Карпати», «Зоря» — «Торпедо», «Дніпро» — «Арарат».

2 серпня. «Торпедо» — «Динамо» Тб.

3 серпня. «Чорноморець» — «Дніпро», «Арарат» — «Динамо» М., «Зеніт» — «Зоря», «Динамо» К.— «Карпати», «Локомотив»— «Шахтар», СКА Р.— «Спартак».

4 серпня. ЦСКА — «Пахтакор».

9 серпня. Фінал Кубка СРСР.

10 серпня. «Динамо» К. — «Чорноморець», «Арарат» — «Спартак», «Зеніт» — «Шахтар», «Карпати» — «Дніпро», «ЦСКА — «Динамо» Тб., «Локомотив» — «Зоря», СКА Р.— «Динамо» М.

11 серпня. «Торпедо» — «Пахтакор».

16 серпня. «Динамо» М.— «Локомотив».

17 серпня. «Спартак» — «Зеніт», «Карпати» — «Чорноморець», «Пахтакор» — «Арарат», «Динамо» Тб.— СКА Р., «Дніпро» — «Шахтар», «Зоря» — «Динамо» К.

18 серпня. «Торпедо» — ЦСКА.

3 вересня. СРСР — НДР. Товариська зустріч.

6 вересня. «Дніпро» — «Динамо» К., ЦСКА — «Динамо» М.

7 вересня. «Спартак» — «Торпедо», «Арарат» — СКА Р., «Шахтар» — «Чорноморець», «Зеніт» — «Пахтакор», «Зоря» — «Карпати».

8 вересня. «Локомотив» — «Динамо» Тб.

10 вересня. «Динамо» М.— «Динамо» К.

13 вересня. «Чорноморець» — «Арарат», «Шахтар»— «Динамо» К., ЦСКА — «Спартак».

14 вересня. **«Торпедо» — «Динамо»** М., **«Зеніт» — «Динамо»** Тб., **«К а р п а т и» — СКА** Р., **«Зоря» — «Дніпро».**

15 вересня. **«Локомотив» — «Пахтакор».**

17 вересня. **Матчі за європейські кубки.**

21 вересня. **«Динамо»** К.—**«Локомотив», «Спартак»— «К а р п а т и», «Арарат» — «Зеніт», «Пахтакор» — «Шахтар», «Динамо»** Тб. — **«Зоря», «Дніпро» — ЦСКА, СКА** Р.— **«Торпедо».**

22 вересня. **«Динамо»** М.— **«Чорноморець».**

26 вересня. **ЦСКА — «Динамо»** К.

27 вересня. **«Спартак» — «Чорноморець».**

28 вересня. **«Арарат» — «Торпедо», «Динамо»** М.— **«К а р п а т и», «Шахтар» — «Динамо»** Тб., **«Зоря» — «Пахтакор», «Дніпро» — «Локомотив», СКА** Р.— **«Зеніт».**

1 жовтня. **Матчі за європейські кубки.**

3 жовтня. **«Локомотив» — ЦСКА.**

4 жовтня. **«Динамо»** М.— **«Дніпро».**

5 жовтня. **«Динамо»** К — **«Спартак», «Чорноморець» — «Зоря», «Торпедо» — «Зеніт», «Динамо»** Тб. — **«Арарат», СКА** Р.— **«Пахтакор», «К а р п а т и» — «Шахтар».**

10 жовтня. **«Спартак» — «Дніпро».**

11 жовтня. **«Чорноморець» — СКА** Р., **«Арарат» — «К а р п а т и», «Пахтакор» — «Динамо»** Тб., **«Зеніт» — ЦСКА, «Зоря» — «Шахтар», «Локомотив» — «Торпедо».**

12 жовтня. **Швейцарія — СРСР. Чемпіонат Європи.**

17 жовтня. **«Пахтакор» — «Динамо»** К.

18 жовтня. **«Чорноморець» — «Зеніт», «Шахтар» — «Спартак».**

19 жовтня. **«Арарат» — «Локомотив», «Дніпро» — «Динамо»** Тб., **«К а р п а т и» — «Торпедо», ЦСКА — СКА** Р. **«Зоря» — «Динамо»** М.

22 жовтня. **Матчі за європейські кубки.**

25 жовтня. **«Динамо»** М.– **«Шахтар».**

26 жовтня. **«Спартак» — «Зоря», «Динамо»** Тб. — **«Динамо»** К., **«Чорноморець» — «Торпедо», «Арарат» — ЦСКА, «Дніпро» — «Пахтакор», «К а р п а т и» — «Зеніт», СКА** Р.— **«Локомотив».**

1 листопада. **«Пахтакор» — «Спартак», «Зеніт» — «Динамо»** К., **ЦСКА — «Чорноморець».**

2 листопада. **«Торпедо» — «Дніпро», «Шахтар» — СКА** Р., **«Динамо»** Тб. — **«Динамо»** М., **«Зоря» — «Арарат».**

3 листопада. **«Локомотив» — «К а р п а т и».**

5 листопада. **Матчі за європейські кубки.**

9 листопада. **«Пахтакор» — «Динамо»** М., **«Динамо»** Тб. — **«Спартак», «Зеніт» — «Дніпро», «Шахтар» — «Арарат», «К а р п а т и» — ЦСКА, «Локомотив» — «Чорноморець», СКА** Р.—**«Зоря».**

12 листопада. **СРСР — Швейцарія. Чемпіонат Європи.**

15 листопада. **«Динамо»** К.— **«Торпедо».**

23 листопада. **Туреччина — СРСР. Чемпіонат Європи.**

30 листопада. **Румунія — СРСР. Товариський матч.**

ЗМІСТ

Редактор Б. Михайличенко. Художній редактор І. Плесканко. Технічний редактор З. Стецьків. Коректор Л. Толочко.

ФУТБОЛ-75. Календарь-справочник.
(На украинском языке).

Здано до набору 25. II. 1975 р. Підписано до друку 28. III. 1975 р. Формат 60×90$^{1}/_{32}$. Папер. арк. 1. Друк. арк. фіз. 2. Авт. арк. 2,12. Видавн. арк. 2,32. БГ 10336. Зам. 279. Тираж 40 000. Папір друкарський № 3. Ціна 7 коп.
Видавництво «Каменяр», Львів, Підвальна, 3.
Книжкова фабрика «Атлас» республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР, Львів, Зелена, 20.